

Jüri Ratas tegi hea töö!

SDE ajas opositsiooni lõhki

Jüri Ratase osavus läbirääkimistel tõi talle Riigikogu juhatuse valimistel rohkem kui punkti-võidu. Tulemuslikult tegutsesid Ratase nimel ka kolleegid Kesksfraktsioonist. Keskerakondlaste 21 hääle kõrvale kogunes Ratasele 10 häält lisaks ja kokku saadi 31 häält. Seda suurtegu ei suutnud prognoosida ükski end poliitikas vähegi pädevaks pidav meediaväljaanne.

URMI REINDE

Vaatamata SDE ja aknaaluste „demokraatide“ vastutööle jätkab Riigikogu juhatuse samas koosseisus – Ene Ergma, Laine Randjärv ja Jüri Ratas. Ene Ergma kogus 81 häält, vastuhääli oli 13. Kuus hääletussedelit olid kehtetud. Aseesimeeste salajasest hääletamisest võttis osa 100 Riigikogu liiget. Laine Randjärve poolt hääletas 38, Jüri Ratase poolt 31 ja Eiki Nestori poolt 28 Riigikogu liiget. Kehtetuid hääletussedeleid oli kolm.

„Rooma paavst“ võitis ka ilma Vakra hääleta

SDE lõhkus Eiki Nestorit üles seades opositsiooni koostöö, kuid asespiikriks sai tänu koalitsiooni toetusele siiski Keskerakonna kandidaat Jüri Ratas, kelle kohta „demokraatide“ juht Rainer Vakra oli öelnud, et olgu Ratas või Rooma paavst, nemad tema poolt ei hääleta.

Vakra sõnakas avaldus on tähelepanuväärne selle poolest, et viie „demokraadi“ puhul on tegemist Ratase endiste Keskerakonna opositsiooniliste kaasvõitlejatega, kes erakonnast minema minnes lootsid, et koos nendega lahkub ka Ratas. Seda ei juhtunud. Nüüd asusid viis endist kaasvõitlejat hääletama Ratase vastu, ning hoopis Kesksfraktsiooni inimesed pidasid tõeliselt ja hingega läbirääkimisi Ratase positsiooni säilitamise eest.

Mõnikord inimene mõtleb, aga jumal juhhib. Ja elus läheb tihti vastupidi loodetule. Poliitikas juhtub seda õige tihti.

Foto erakogust

Aritmeetika ja kõrgem matemaatika

SDE fraktsioonil on 19 häält ja „demokraatidega“ kokku pidi neil olema Nestori toetuseks 24 häält. Keskil endal oli Ratase toetuseks 21 häält.

Siit algas segadus meediakommentaatorite ridades. Riigikogu juhatuse valimise päeval kirjutas poliitika-toimetaja Tuuli Koch Postimehes: Eiki Nestor läheb asespiikri valimistele soosikuna. Kochi matemaatika piirdus aritmeetikaga: 24 on suurem kui 21.

Ja ka teised väljaanded ei suutnud läbi näha poliitilisi niite ja parlamendi koostöövõimekust. Ka ETV „Aktuaalne kaamera“ surus vaatajale peale usu, et Nestor võidab, sest Keskil napib hääli.

Sotside võime(tus) töötada koos Keskerakonnaga

Asespiikri valimine näitas SDE ja KE koostöö võimekust. Ühine tegevus parlamendis oli nende fraktsioonide vahel ammu kokku lepitud, Riigikogu komisjonide asejuhtide kohad jagatud, Ratase püsimine pidi olema kindel.

Siis hakkasid sotsid oma kiusu ajama. Nad ei pidanud kinni kahe opositsioonierakonna pikaajalisest strateegilisest kokkuleppesest, hüpates ootamatult teisele hobusele ja võttes vastu ülejooksikute pakkumise. Kas koostöö aknaalustega esimese ebaõnnestumise järel edasi idaneb, näitab aeg.

Õnneks proff-poliitikud IRL-ist ja Reformierakonnast takistasid profaan-poliitikute puterdamist. Ning meedia „oskus“ võrrelda arve 21 ja 24 ei kõnele kahjuks midagi poliitilise vaistu tajumisest.

Üks asi veel. Eesti vastutustundlik avalikkus on üha sagedamini lootnud panustada SDE ja KE koostööle, ning osa tõsiseid analüütikuid ei saa aru, miks kaks reitingu poolest tipus olevat ning sotsiaalse niši hoiuvanud parteid ei võiks leibu ühte kappi panna riigi tuleviku ja meie noore põlvkonna õnne nimel. See, mis juhtus eelmisel nädalal Riigikogus, peaks igapäevastele puust ja punaselt ette tegema, et sotsidele loota ei saa. Nii on see olnud ajaloos varem ja on ka praegu. Või pole siis Eestis tegemist õigete sotsiaal-demokraatidega?

Kodanike põhiõiguste kaitse on ülimuslik

Lugedes 13. märtsi Eesti Päevalehest suurepärase Kärt Anvelti artiklit „Berlusconi eelnõu sai ootamatult valitsuserakondade abiga hoo sisse“, ei mõistnud ma kohe, mille peale kaunis daam pahandab. On ju tema abikaasa Andres tuntud parlamendisaadik ja endine politseinik, kes peaks ihu ja hingega seisma kodanike põhiõiguste ja vabaduste eest. Miks siis on sotsid pahased, et nad endile üllatuseks parlamendis isolatsiooni jäid?

KALLE KLANDORF

Selgust andis Facebook, kus tippajakirjanik Tuuli Koch ja Kärt Anvelt teineteist innustasid Keskerakonnale kaikkaid kodaraisse loopima (vt ka 20. märtsi Kesknädalast – „Muz ja Tulka Facebookis“). Kärt Anvelt arvas seal, et kõik muutub, kui „see kohutav seltskond [loe: Keskerakond] lõpuks võimult lendab“, ja loots, et Tuuli Koch „põmmutab“ homses lehes edasi. Kärt lubas samas, et tema omad (s.t sotsid) aitavad ka Tuulile kaasa. Issand, ma ei arvanud kunagi,

et Kärt peab mind kohutavaks inimeseks! See oli mulle paras šokk. Sotsid jätkasidki järgmises Päevalehes Keski tümitamist ja Tuuli Koch „põmmutas“ Postimehes edasi. Nüüd ma alles, tänu proua Anveltile, taipasin, et olen mingis „kohutavalt halvast seltskonnas“. Pole ise sellist nagu arugi saanud. Olen viimased kaheksa aastat töötanud Tallinna linnavalitsuses väga meeldivate inimeste keskel. Kohutavate inimestega puutusin viimati kokku siis, kui politseis töötasin. Need polnud loomulikult politseinikud, vaid kurjategijad.

Aga olgu, läheme tagasi nn Berlusconi eelnõu juurde. Ei saa salata, et võtsin ise selle väljatöötamisest aktiivset osa, koos tuntud vandeadvokaadi Leon Glikmaniga. Kes veel ei

tea – selles eelnõus ei leidu sõnagi Silvio Berlusconi, vaid eelnõu mõte on tagada kriminaalmenetluse ja kohtupidamise käigus inimeste põhiseaduslikud õigused ja vabadused. Seepeale on kaitseminister Urmas Reinsalu avaldanud arvamust, et Eesti ühe tunnustatuma vandeadvokaadi panus on „puhas õiguslik pahn“. Meil aga õnnestus selle eelnõu mõtteid tutvustada isegi parlamendi kõnetoolist. Alguses võeti meie juttu umbusuga, aga nagu nüüd olen aru saanud, on Riigikogu asunud tõsiselt tegutsema, ja see teeb mulle heameelt.

Selgitan lühidalt ja maakeeli nende ettepanekute mõtet, milleni me koos Glikmaniga jõudsime ja mida Riigikogus esitasime.

Esiteks, miks on vaja seadust muuta.

Põhiseaduse §104 p. 14 kohaselt on kohtumenetluse seadused nn põhiseaduslikud seadused, mida saab vastu võtta üksnes Riigikogu koosseisu häälteenamusega. Seda põhjusel, et ausa menetluseta pole demokraatiat. Ebaaus menetlus loob hirmufooni, mis pärsib näiteks kodanikualgatust ja ettevõtlust ning viimase kaudu ka riigieelarve täitmist. Represseerimise all ei mõelda mitte üksnes ebaõiget süüdimõistmist, vaid ka meil masiliseks muutunud põhjendamatu või mittevajalike kriminaalasjade menetlemist, mille eest hiljem keegi vastutust ei kannaks. Suur osa Riigikogu liikmetest on käinud õiguskaitseorganites selgitusi andmas. Parlamentarsetes demokraatides

annavad parlamendikomisjonide ees selgitusi hoopis õiguskaitseorganid.

Kui tsiviil- ja halduskohtumenetlused on läinud euroopalikku rada, siis kriminaalmenetlus on säilitanud olulise osa oma nõukogulikust algest. Loomulikult ei ole seaduseelnõu koostamine kerge ega kiire protsess. Kuid mitte keegi ei keela ka kõige hädavajalikumates menetluseadustes muudatuste vastuvõtmist juba praegu. Tuletan meelde, et oma kodanike põhiõiguste kaitse on riigi jaoks ülimuslik.

Enamik põhiõigusi piiravaid seadusemuudatusi on läbi läinud ilma parlamentaarse diskussioonita. Riik ei pea kuritegevuse vastu võitlemiseks olema nn poliitseiiriik.

Juhtkiri

Tulekul uus paremerakond

KADRI SIMSON
Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni esimees

„Ma loodan, et seda ei ole vaja, aga ma usun, et seda läheb vaja,“ võttis oma julgelt välja käidud plaani luua Eestisse uus parempoolne erakond kokku Eesti Panga nõukogu esimees Jaan Männik.

Praegused paremerakonnad on Männikule pettumuse valmistanud. Ilmselt tunnetab ta, et temataolisi pettunud on rohkem. Ühelt poolt kuuluvad tema igapäevasesse suhtlusringkonda majandusinimesed ja ettevõtjad, kes puhtalt isiklikust huvist kardavad tänase kursi kaldumist selgelt sotsiaalsema poliitika poole. Samas näevad nad, et valitsusliit on ammendanud nii oma ideed kui ka toetuse.

Teisalt kinnitab vajadust uue erakonna järele ka avaliku arvamuse uuringutes kajastuv – valitsuserakondade toetus valijate seas on viimasel aastal jäänud opositsioonierakondade toetusele alla.

Männiku põhiline etteheide on paremerakondade valitsemisviisile. Eesti Pangast sai üks esimesi institutsioone, kuhu Reformierakonna kontoris otsustatud kandidaat valituks ei osutunud. Olukorras, kus Riigikohtu esimehe, mitme avalik-õigusliku ülikooli rektori ja kõigi maavanemate parteiline nimetamine on läbi läinud lihtsalt, oli Jürgen Ligi läbikukkumine piisavalt kibe pill. Nii kibe, et ilma sisuliste etteheideteta Männiku tööle on valitsuserakonnad andnud president Ilvesele teada: seda meest ei tohi teiseks ametiajaks esitada. Sellise ultimaatumiga leppis vaikides ka IRL, kes ometi 2006. aastal esitas Jaan Männiku kui oma presidendikandidaadi toona Ilvese alternatiivina.

Olukord, kus parlamendi tasemel eksisteerib kaks paremerakonda, aga neist väiksem pelgab võimu nimel iseseisvat joont ajada, on parempoolsete valijatele veel lisapettumusallikas.

KESKMÕTE: Muret peaks valitsusele valmistama see, et seni kindlalt nende taga seisnud maailmavaatelised paremjõud on ettevaatlikult andmas Männikule oma heakskiitu.

Uusi parteisid on Eestis sel sajandil ennegi asutatud. Kaks neist – Res Publica ja Rohelised – jõudsid ka parlamenti. Uued tulijad tõid endaga kaasa ka uut moodi poliitika. Kui Res Publica püüdis peetakse suurt populismilainet, siis Roheliste pildileasaabumine muutis rohelisemaks kõigi vanade erakondade programmid.

Mõlema näite puhul võib teha kaks üldistust. Esiteks, meil on piisavalt suur hulk valijaid, kes on pettunud olemasolevates erakondades ja panevad oma lootused uuele jõule, – mis ei tähenda, et nad varsti jälle ei pea pettumata. Teiseks üldistuseks on positiivse poole pealt uue poliitilise jõuga kaasnev teistsugune mõtlemine, mis tõstab esiplaanile mõne seni tähelepanuta jäänud probleemi.

Männik on probleemidena välja käinud lisaks eetikakriisile ka eestlaste massilise väljarände ja valitsuse tegevusetuse majanduskasvu toetamisel. IRL-ile ja Reformile peab eriti valus olema just parempoolsete endi seast kuulduv kriitika, et Eesti areng pole olnud puhas edulugu. Männiku nending Äripäevale, et „aastal 2009 kukkus Eesti majandus 14% ja tööpuudus kasvas ligi 20% juurde, mis oli rekordiliselt suur“, on fakt, mida pigem üritatakse avalikus debatis maha vaikida. Muret peaks valitsusele valmistama ka see, et seni kindlalt nende taga seisnud maailmavaatelised paremjõud on ettevaatlikult andmas Männikule oma heakskiitu. Äripäev, mis iga kord valimiste eel avalikult oma juhtkirjas IRL-i valida soovib, on seekord asunud seisukohale, et „nii Reformierakonna kui ka IRL-iga seotud skandaalid on ammendanud mõlema partei usalduskrediidi“. Seetõttu on Männik vajutanud õigele nupule – vaja on just uut parempoolset erakonda.

Maksumaksjate Liit kuulutas aga aasta maksumaksja vaenlaseks IRL-i juhtpoliitiku Juhan Partsi. Samas maksumaksja sõbra tiitli sai Eesti Panga nõukogu esimees Jaan Männik. Sellega tunnustati Eesti Panga nõukogu samme asutuse avatumaks muutumise suunas. See väljendus panga juhtkonna uuendamises, ning positiivse muudatusena toodi välja VEB Fondiga seotud tehingute avalikustamine.

Ennustamine pole tänuväärne töö. Siiski on Jaan Männik ise võtnud endale pool aastat mõtlemis- ja organiseerimisaega, et alles peale kohalike valimisi ideed uuest erakonnast teostama asuda. Kui kõik jätkub nii nagu täna, on uue paremerakonna sünd enam kui tõenäoline.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

27. märts – priiuse tagasivõitlemise päev

27. märtsil ületab taasiseseisvunud Eesti uus vabaduseaeg esimese iseseisvusaja priiuse kestuse. Täna on Priiuse Põlistamise Päev.

„President Toomas Hendrik Ilvese iseseisvuspäeva kõnes seati Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks siht: „Paneme Eesti korda!“. Hea mõte, kuid kui selle sisu kujuneb veel kord fassaadi ilustamine, veel pikem käesurumismaraton, veel uhkem vastuvõtt, veel kriitikavabam eneseülustus tasakaalus riigieelarve pärast, siis Eesti korda ei saa. Korda panna tuleb Eesti ühiskond,“ kirjutas emeritprofessor Mati Hint 22. märtsi Maalehes.

Kesknädala meelest pole praegustelt riigijuhtidelt teisi hoiakuid ja teistsugust suhtumist meie riikluse oodata. Parempoolne riigielu ja nende suuwoodrid ajakirjanduses on programmeeritud nägema valitsuses vaid positiivset, seda isegi rohkes väljarändes ja madalates sotsiaaltoetustes. Praeguste riigijuhtide eesmärgiks on vaid oma võimu säilitamine, ja seepärast usutakse pimesi, et meil läheb kõik endiselt hästi.

On ka neid, kelle arvates taasiseseisvunud Eesti on juba mõnda aega tagasi oma priiusest ilma jäänud. „Pole mingi kunst formaaljuridilisel täppisteaduslikult ära tõestada, et Lissaboni lepingu ratifitseerimisega pani riigikogu toime riigioigusliku

riigireetmise ja Eesti on liitriigi liiduvabariik. Pole samuti mingi kunst ära tõestada, et alates Maastrichti liidulepingu sõlmimisest on EL olnud liitriik ja ELiitu astudes Eesti kaotas iseseisvuse,“ kirjutas Iseseisvuspartei esimees Vello Leito oma partei kodulehel 28. jaanuaril 2012.

Eesti iseseisvuse säilitamist toetavad parteid Rahvaliit, Keskerakond või ka Iseseisvuspartei on aastaid olnud meedias avaliku surve või isegi boikoti all. Paremparteid ja *mainstream* on tõenäoliselt saanud Brüsselilt ülesandeks blokeerida teatud poliitilised jõud ja tegelda iseseisvuse mängimisega. Sisuliselt pole eestlastel peale lauluväljaku ja mõne sinimustvalge rekviiidi enam jäänud suurt midagi, mis priiust kinnitaks. Pangad, metsad, suur osa heast kinnisvarast jm on kõik saanud välismaalaste omaks.

Kas riikliku iseseisvuse illusioon saab lõpu siis, kui ametlikud Euroopa Ühendriigid välja kuulutatakse? Seni mängitakse rahvaga endiselt pimesikumängu. Õnneks üha enam inimesi mõistab, kui vähe õnnevõimalusi eestimaalastele tegelikult oma maal alles on jätetud.

Teatripäev, 27. märts tuleks seega kuulutada kaotatud priiuse tagasivõitlemise päevaks.

Tootsen: Tallinna opositsiooni asendustegevus

Tallinna linnavolikogu Keskfraktsiooni liige Toivo Tootsen (*pildil*) leiab, et linnaelanike huvide esindamise asemel tegelevad Reformierakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsioon volikogus asendus-tegevustega.

Tootsen ütles eelmisel linnavolikogu istungil, et volinikud peavad iga istungi eel kuulama vähemalt tosinat opositsiooni esindajate kõnet, lisaks esitatakse igal istungil hulk arupärimisi. Kui linnavalitsuse liikmed neile aga vastama hakkavad, siis pole küsijat ennast enam saaliski.

„Opositsiooni ei huvita sisu, vaid üksnes iseenda töökana esitlemine,“ tõdes Tootsen. Tema sõnul on vaid välise efekti taotlemine toonud kaasa kurioosid näiteid.

Viimane pärineb haridus- ja kultuurikomisjoni istungilt 13. märtsil, kus arutati Reformierakonna fraktsiooni esimehe Onne

Pillaku esitatud eelnõu. See ei saanud ühtki toetushääli, isegi mitte fraktsioonikaaslastelt, aga eelnõu esitamisega sai Pillak „linnukese“ ometi kirja.

„Volikogu opositsioon ei tee sisulist tööd, vaid on hõivatud asendustegevusega. Kui neid tegelikult huvitaks laste olukord, ja seda terves Eestis, siis peaksid nad suunama kogu oma energia hoopis valitsuse tasandile, kus tõesti õnnestuks midagi kardinaalselt muuta. Pole ju normaalne, et valitsus eraldab lastekodudele toiduraha palju vähem kui kinnipidamisasutustele. Reformierakond ja IRL saaksid tahtmise korral tallinlaste heaks tõepoolest midagi ära teha, sest riigis on nad ju võimu juures,“ selgitas Tootsen olukorda riigis, mis näib pealinna opositsioonile olevat uudis.

Kohtla-Nõmmel kõlavad tapmisähvardused

Kohtla-Nõmme vallavolikogu viie poolthäälega umbusaldas kümme aastat vallavanemaametis olnud Illart Jooli ning valis tema asemele Riho Kanguri, kirjutab ajaleht Põhjarannik. Veel enne, kui volikogu istung ametlikult alata jõudis, teatasid mitu volikoguliiget, et nad on viimastel päevadel korduvalt saanud ähvardavaid telefonikõnesid. Kesknädala andmetel on Kangur parteivahetaja, olles äsja Keskerakonnast välja astunud, sotside rahadega Ida-Virumaal üles ostetud ja kuulub nüüd paremate jahimaade lootuses SDE-sse.

„Meesterahva hääli ütles, et kui ma hääletan umbusaldamise poolt, lastakse mulle kuul pähe ja ei selle eest on makstud head raha,“ rääkis Olesja Ojamäe, lisades, et sellise kõne sai ta kolm

päeva jutti. Samasuguseid helistamisi pidi mitu päeva taluma mõni teinegi volikoguliige. Ojamäe sõnul algatas politsei tema avalduse alusel kriminaalmenetluse.

Kesknädal hoiatab: omavalitsuste valimiste eel läheb sõda lahti töökohtade ja võimu pärast! Igal juhul on väga plahvatusohtlik, kui vallavolikogu liikmetele hakatakse tegema tapmisähvardusi. Tegemist on „uue tasemega“ kohaliku poliitika tasandil, millesse politsei peaks eriti terava tähelepanuga suhtuma. Vastasel korral võime peagi taas kogeda 1990. aastate esimese poole poliitilist „kultuuri“, mille lahutamatuks osaks oli räkkit (kuritegelik väljapressimine) jm vägivaldsed aktsioonid.

HIIBUSE NÄDAL

Kodanike põhiõiguste kaitse on ülimuslik

Algus esilehel

Teiseks, strateegiline suund peaks olema inkvisitsioonilise kohtueelse menetluse likvideerimine.

Kehtiv KrMS (kriminaalmenetluse seadustik) rajaneb nõukogude ajast pärandiks saanud inkvisitsioonilise eeluurimise mudelil. Sellele on lisatud võistleva menetluse illusiooni loovad kohtumenetluse sätted, mis aga ei taga võistlevate poolte võrdsust ega seega ka põhiõiguste kaitset. Iga inimene, kes on jäänud menetlussüsteemi masinavärgi vahele, teab, et kehtiva menetluse raskuspunkt paikneb menetleja kabinetis. Kohtueelset menetlust juhib prokuratuur, kellel ei ole enam asjaolude objektiivse ja iga-külge väljaselgitamise kohustust. Samas on prokuratuuril ja menetlejal absoluutsed õigused süüdistatava ja kaitsja suhtes. Näiteks – endale sobivate tõendite kogumises, jälituslubade taotlemises, läbiotsimisel jne. Kohtueelsel uurimisel ei saa kaitsja süüdistuse tunnustajaid risküsitleda. Seega on välistatud, et kaitsja saaks tõendeid koguda ja kontrollida. Kaitsja kobab pimeduses isegi siis, kui tõkendina soovitakse isikult võtta vabadus. Menetleja ja prokuratuur ei võta peaaegu kunagi kaitsjal vastu tema esitatavaid õigustavaid tõendeid. On esinenud isegi alibitõendite tagasilükkamist. Kindlasti peaks selle seaduse-eelnõu strateegiliseks suunaks olema põhiõigusi mitte tagava ja kohmaka inkvisitsioonilise kohtueelse menetluse likvideerimine. Vaheastmena tuleks aga kohtueelses menetluses tagada kaitsja reaalse õiguse koguda tõendeid ja neid esitada nii menetlejale kui ka prokuratuurile.

Kolmandaks, kehtestada tuleb kohtueelse menetluse tähtsajad.

Nõukogude ajal kehtisid

menetlustähtsajad, mis ei võimaldanud kahtlustatavaid lõputult ahistada ning kulukas ja stressirikas teadmatuses hoida. Kriminaalasi lõpetati üldjuhul kahe kuu möödudes või saadeti asi siis kohtusse. Menetlustähtsajad puudumine on viinud selleni, et materjale saab ükskõik kui kaua uurida, lõputult sekkuda isiku eraellu ja äritegevusse, ilma et tekiks mingigi õiguselgus.

Neljandaks, kehtestada tuleb kahju hüvitamise süsteem.

Vaatamata sellele, et süütaks osutanud kahtlustatava või süüdistatava mainele, tervisele ja varale tekitatakse kahju, puudub sisuliselt kahju hüvitamise mehhanism.

Viiendaks, absoluutse menetlemise printsiip tuleb lõpetada.

Muutmist vajab KrMS §6-st tulenev absoluutse menetlemise printsiip, mis toob kaasa uurimise alla mineku ainuüksi vihje või pealekaebuse tõttu. Isegi nõukogudeaegses süsteemis oli erasüüdistusaju. Meie menetluseadus leiab aga, et kannatanul sõnaõigust ei ole ja et riik on õigustatud tema eest otsustama.

Kuuendaks, kehtestada tuleks seaduse muudatus, mis võimaldab kohtul ilmselgelt põhjendamatu kriminaal-asja lõpetada.

Praegune seadusandlus annab võimaluse sisuliselt ka täiesti asjakohatu süüdistusakt kohtusse esitada või menetleda asju, kus on ilmne, et süüdistusel tõendeid ei ole. See viib selleni, et absoluutselt igal juhul tuleb läbida pikk ja koormav menetlus, mis on süüdistatavale karistus omaette.

Kohtul peaks olema õigus menetlus viivitamata lõpetada süüdistuse ilmse asjakohatuse tõttu või süüdistuse ilmse võimetuse tõttu esitada tõendeid.

Seitsmendaks, vahistust sätestavad seadused vajavad muutmist.

Vahistuse regulatsioon ei vasta EIÖK-le (Euroopa Inimõiguste Konventsioon). See on viinud selleni, et vahistatute hulk ühe elaniku kohta on Eestis EL-i üks suuremaid. Meil on esinenud juhtumeid, kus vägivaldsusele mitte kalduvaid kahtlustatavaid on hoitud, vaatamata jõustunud otsuse puudumisele, mitu kuud vahi all. EL-i õigusruum kasutab sellistel puhkudel aga kautsjoni või elektroonilise valve võimalusi.

Maailmapraktikas on ainulaadne aga see, et isik ei näe vahistuse taotlemise momendil vahistust põhjendavaid tõendeid ega saa neile vastu vaielda. Vahistataval puuduvad vahistuse vaidlustamisel adekvaatsed õigused. Eriti ilmeks on seadusesäte, mis lubab taotleda vahistuse põhjendatuse kontrolli alles kahe kuu möödumisel, mille puhul kohus ei pea tegema motiveeritud määrust, ja see pole ka kaevatav.

Kaheksandaks, jälitustegevust reguleerivad normid on räägis vastuolus EIÖK-ga.

Peaminister on õigesti nimetanud, et usk totaaljälgimisele on valdav. Muutmist vajab jälitustegevuse regulatsioon, mis võimaldab jälitustegevust enamiku KarS (karistusseadustik) koosseisude puhul, kusjuures mingisugust kaalutusõiguse teostamise kohustust seadus ette ei näe. See on viinud olukorran, et praktiliselt kõik jälitustegevuse taotlused rahuldatakse; seda on tauninud EIK (Euroopa Inimõiguste Kohus).

Üheksandaks, läbiotsimist sätestavad normid ei vasta EIÖK-le.

Läbiotsimise regulatsioon, mis võimaldab prokurööril kui süüdistusfunktsiooni kandjal anda ühepoolset välja lubasid läbiotsimiseks, on pretseden-ditu. Kui jätta kõrvale kuriteo

tõkestamise erijuhtumid, siis EL-i traditsiooni kohaselt tehakse seda kohtu loal, kaalutusõiguse alusel ja *ultima ratio* (viimase meetme) põhimõttel.

Ka läbiotsimise alla langenud isiku õigused vajavad kaitset. Seadus peab välistama asjasse mitte puutuvate materjalide äravõtmise. Näiteks võetakse ära terveid arvuti kõvakettaid, mis sisaldavad ka erakirjavahetust. Läbiotsimise protsess peab olema vaidlustatav.

Kümnendaks, kehtiv seadus võimaldab põhiseadusevastast sõnumisaladuse rikkumist ja vajab muutmist.

Kuna põhiseaduse § 43 võimaldab sõnumisaladuse riivet üksnes kohtu loal, siis tuleb seda ka võõraste kirjade, sh läbiotsimisel ära võetud elektronkirjade lugemisel arvestada, mistõttu seadusemuudatus on vältimatu.

Ma ei sooviks kuidagi pahan-dada ei Kärt Anvelt, Tuuli Kochi ega Urmas Reinsaluga. Kahtlemata ei suutnud kaitseminister nii keerulise juriidilise teksti nüanssidesse täielikult süveneda. Vaatamata sellele, et Reinsalu on lõpetanud Tartu Ülikooli õigusteaduskonna, on keerulise juriidilise teksti lugemise pealiskaudselt väga raske. Arvestama peab ka ministri vähest ajaressurssi.

Vaatamata sellele tuletan meelde, et Eestile on EIÖK ja EIK lahendid kohustuslikud. Need miinimumnõuded on loodud meie kõigi kaitseks ja nende eiramine tekitab ebaõiglust ja hirmufooni, pärsib inimeste algatusvõimet ja ettevõtlikkust.

Eesti Päevaleht ei soovinud Kalle Klandorfi selgitavat kirjutist avaldada.

E-hääletus annab manipuleerijatele vabad käed

„MTÜ Ausad Valimised korraldas teabekampaania „E-hoiatus”, mille eesmärgiks on teavitada inimesi võimalikest turvaohutudest e-valimistel. Kutsume rahvast mõtlema e-hääletuse turvariskide peale,“ kirjutab MTÜ Ausad Valimised juhatuse liige Siret Kotka 25. märtsi Eesti Päevalehes.

Tema sõnul on e-valimistega seonduvad probleemid tehnilised. Tarkvaraarendaja Paavo Pihelgas demonstreeris 9. märtsi 2011 ETV „Pealtnägi” saates, kuidas e-hääletamise teel antud häält on võimalik mitte ainult blokeerida, vaid ka muuta „sobivama” kandidaadi kasuks. Vabariigi Valimiskomisjon ja Riigikohus pole suutnud neid kahtlusi hajutada, märkis Kotka. USA e-valimiste ja IT-turvalisuse ekspert Barbara Simons kirjeldas 2011. aasta suvel Eestis oma loengutel, kuidas on võimalik arvutisse saata viirus, mis ei aktiveeru enne kui valimis-päeval – siis hääletab juba viirus, mitte enam valija.

E-valimiste probleemid on Kotka sõnul ka õiguslikud. „Põhiseadus ütleb üheselt, et valimised on üldised, ühetaolised ja otsesed ning hääletamine on salajane. Valimisseadused keelavad aktiivse valimisagitatsiooni valimis-päeval, aga kuna e-hääletamine toimus enne valimis-päeva, siis 2011. aasta riigikogu valimistel tegi 25% valijatest otsuse, olles avatud aktiivse valimisagitatsioonile. Lisaks on e-hääletamist kasutavale valijale, erinevalt valimis-päeval valimisjaoskonnas hääletajatest, seadusega ette nähtud võimalus oma häält muuta,“ kirjutab Kotka.

Tema sõnul pannakse kogu e-hääletamise usaldusväärsuse tagamise koormus valijale. „Kui inimene hääletab valimisjaoskonnas, siis tagavad tehnilise poole valimisjaoskonna töötajad, aga internetis peab valija olema ise veendunud, et tema arvuti ei ole nakatunud pahavarasse ning tema e-hääle jõuab moonutamata kujul virtuaalsesse valimiskasti,“ arvas Kotka.

Kesknädalani jõudnud info kohaselt kasutatakse e-hääletusel kõiki võimalikke võtteid (näiteks ühishääletamine pidudel, õppeasutustes, baarides, hooldekodudes), sh ka seadusevastasid, et hääletustulemusi teatud suunas mõjutada. Keskerakonna fraktsioon esitas 28. veebruaril Riigikogule eelnõu, mis kohustab elektroonilise hääletamise kontrollsüsteemi kasutusele võtma juba selle aasta oktoobris toimuvatel kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel. Hetkel kehtiv seadus sätestab kontrollsüsteemi kasutamise alates 2015. aastast.

Refereeris Indrek Veiserik

Siim Kallas ajalehes Roheline Pealinn: „Jälgisin huviga tasuta ühistranspordi arengut.”

„Ma arvan, et Tallinna initsiatiiv äratab väga suurt huvi. Euroopa peamine transpordiprobleem on ummikud, ja väljapääs sellest on kahtlemata ühistranspordi arendamine. Põhimõtteliselt subsideeritakse ühistranspordi peaaegu igal pool,“ ütles Euroopa Liidu transpordivolnik Siim Kallas (*pildil*) 22. märtsi ajalehele Roheline Pealinn antud intervjuus.

Kallas rõhutas, et ühistranspordi eelisarendavad linnad kõikjal Euroopas, aga Tallinna ühistransport torkab teiste seast silma. „Eks näis, kuidas see tasuta ühistranspordi asi läheb,“ ütles Kallas. „Transpordipoliitika seisukohalt huvitab mind väga, kas see parandab inimeste liikumist.“ Eurooliidu transpordivolnik tõstis esile, et Brüsselis on euroametnikel ühistransport pooleldi tasuta. „Brüsselis kehtib ametnikele

Eesti krooni. Ta nimetas rahvusvaluuta kehtestamist suureks asjaks.

„See oli nii eriline, nii ainulaadne võimalus ajas ja ruumis, et nüüsgust asja ajaloos naljalt ette ei tule. Võib öelda, et see on ehk tõesti olnud mu elu tipp,“ rääkis nüüdne kõrge euroametnik. **Kn**

selline süsteem, et kui sa loobud autoparkimiskohast, siis sulle makstakse kinni pool ühistranspordi aastapiletist,“ märkis Kallas. „Sõidan ühistranspordiga üsna tihti. Metroo on see transpordivahend, mida vabal ajal kasutan. Samuti tramm. Ja kui pikkadest vahemaadest rääkida, siis sõidan ka rongiga – Pariis on Brüsselist tunni ja 20-minutilise rongisõidu kaugusel.“

Kallas meenutas intervjuus põgusalt ka meie eelmist rahaühikut –

Soome IT-spetsialist tuleb Eestisse!

11. aprillil tuleb Eestisse Soome IT-spetsialist ja programmeerija Harri Hursti, kes kõneleb elektroonilise hääletamisega seotud ohtudest. Hursti töötas välja endanimelise pahavara, mille katsetamine hääletusmasinatel tõestas, et hääletusmasinate kasutamisel esineb tõsiseid riske. Harri Hursti elab alates 2009. aastast USA-s Atlanta osariigis.

Harri Hursti Eesti-visiidi ajakava:

11. aprill kell 17.00 kohtumine Tallinnas Hopneri majas
12. aprill kell 12.00 kohtumine Tartus
12. aprill kell 17.00 kohtumine Rakveres

Maagiline kuupäev: 27. märts 2013

24. veebruar 1918 – 17. juuni 1940 = 7890 päeva iseseisvust
20. august 1991 – 27. märts 2013 = 7890 päeva iseseisvust
Kokku: 15 780 päeva iseseisvust

Millist meetodikat kasutades on ajakirja Akadeemia peatoimetaja Toomas Kiho välja arvanud, et maagiliseks kuupäevaks on just 27. märts 2013, ei ole niivõrd tähtis kui see, et okupatsioonieelne iseseisvuse aeg ja taastatud iseseisvuse aeg on kestnud võrdse arvu päevi. See tähtpäev ei kordu enam iialgi, sest iga järgnev päev pikendab iseseisvuse taastamisest arvatava perioodi pikkust.

ENN VIIDU

Eesti Kodukaitse Ajaloo Seltsi juhatuse liige

Selle tähtpäevaga seoses meenutaksin mõnda eri aastate jaanuari-, veebruari- ja märtsikuus toimunud sündmusi.

2. jaanuaril 1920

jõustus Eesti ja Nõukogude Venemaa vahel vaherahu, millele pärast pingelisi läbirääkimisi järgnes Tartu rahu sõlmimine.

Jaanuaris 1991

pingestus olukord Balti riikides. NSV Liidu juhtkond püüdis peatada Balti riikide iseseisvumisprotsessi, saates Vilniuse eriuksuse „Alfa“, mis võttis oma kontrolli alla mitu riigiasutust. 13. jaanuari hilisõhtul vallutas eriuksus Vilniuse teletorni, hukkus 14 elanikku ja vigastada sai sadu elanikke.

Nädal hiljem, 20. jaanuari õhtul ründas OMON valitsusasutusi Riias. Hukkus viis ning sai vigastada kümnekond siseministeriumi töötajat.

Kartuses, et sama võib juhtuda Eestis, püstitati Toompeale graniitrahnukest ja ehituspaneelidest tõkked ning Kodukaitse võttis valitsusasutused, tele- ja raadiomaja ning mitu eluliselt tähtsat objekti oma kaitse alla. Eesti pääses seekord rünnakutest.

Kaasa aitas see, et Eestis puudus OMON, ja ka see, et 13. jaanuari õhtul saabus lennukiga Moskvas Tallinna Vene NFSV Ülemnõukogu esimees Boriss Jeltsin ning kirjutati alla Balti riikide ja Vene NFSV ühisavaldusele, millega tunnustati üksteise riiklikku suveräänsust ja seaduslikult valitud riigivõimuorganeid ning tauniti igasuguse jõu kasutamist siseprobleemide lahendamisel.

Jeltsin pöördus eraldi ka Baltikumis viibivate

mitme rahva esindajad. Vabadussõda, mis lõppes Eesti täieliku võiduga, nõudis ligikaudu 5000 võitleja elu; haavatuid oli umbes 14 000. Tänavu möödus Tartu rahulepingu sõlmimisest 93 aastat. Sel puhul asetati pärgi Vabadussõja mälestusmärkide juurde üle terve Eesti, tähistades sellega Vabadussõja võidu aastapäeva ja mälestades sõjas langenuid.

24. veebruaril tähistasime suurejooneliselt Eesti Vabariigi 95. sünnipäeva, aga selle sündmuse taustal unustasime ühe teise tähtpäeva, meie esimese presidendi Konstantin Pätsi 139. sünniaastapäeva 23. veebruaril.

28. jaanuaril 2013

kogunes grupp endisi kodukaitsjaid, võitlus- ja mõttekaaslasi Meriväljal. Peale möödunud aegade meenutamist suunduti Metsakalmistule, et süüdata küünlad teenistuskohustuste täitmisel hukkunud võitluskaaslase haua.

Tolleaegseid sündmusi meenutab kolonel Henn Karits raamatus „Leegitseval piiril“ nii: „Ühel lumelõrtsisel jaanuariõöl Kodukaitse Tallinna keskdivisjoni autopatrull jälitas kesklinnast suurel kiirusel põgenevat autot. Toimus avari, milles hukkus teenistuskohustuste täitmisel noor kodukaitsja Elar Moora. Tema isa ja vend jätkasid Kodukaitses võitlust Eesti vabaduse eest.“

18. märtsil 1994

hukkus teenistuskohustuste täitmisel kurjategija kuulide läbi Pärnu kodukaitsja Jaak Vaarmann. Tapja Anti Sakk tabati mõni aasta hiljem Venemaal, kust ta Eestile välja anti ja tal tuli vastutust kanda mitme siin toime pandud kuriteo eest, millest rängim oli Jaak Vaarmanni tapmine.

Peale Eesti riikliku iseseisvuse taastamist

Presidendi aastapäevakõne kutsus esile rahva „erilise vaimustuse“, nagu ajalehtedest lugeda võis ja telerist-raadiost maha hõigati. Vähe sellest, juba järgmisel hommikul kuulutas presidendi palgaline nõunik Ülle Madise ETV Hommikutelevisioonis, et selle kõne olla president seekord ise valmis kirjutatud.

ARVO ADELBERT
ettevõtja Koerust, KE liige

Klakööride

etlemisele presidendi kõne teemadel järgnesid tõsiste üllatustena kainestavad kirjatükid Urmas Soonvaldi ja Peeter Kaldre sulest. Esimene neist ütleb 4. märtsi Eesti Päevalehes presidendile otse: „Teemad, millest inimesed omavahel räägivad, ei pääsenud ta kõne teksti. Neist vaatas president üle ja vaikis need surnuks.“

10. märtsi Maalehe onlainis sedastab Peeter Kaldre: „Olen hämmastusega jälginud, kuidas me omaenese kätega lammutame alusmüüri, mille najal Eesti riik tekkis ja hiljem taastekkis. Vabadussõjas voolanud verega loodud Eesti Vabariik suutis saavutada arengutaseme, mis ei jäänud kuigipalju alla praegu nii imetletud Soomele.“

Tasuks veelkord üle lugeda!

Kui president Meri

seadis Eestile ülesandeks leida meile oma, Eesti Nokia, mis viiks rahva heaolu tõusule, võinuks nagu arvata või loota, et pöörame pilgu Nokia kodumaa poole. Vaataks, et kuidas nemad on saavutanud kõik selle, mille karjuvat puudumist siin näeme ja tunnetame üha teravamalt. Mõneti on asi hullempi, kui omal ajal Soome TV-st nähtu kõrvutamine siinse eluga välja nägi.

Kas presidentil ikka püsivad meeles Soonvaldi ja Kaldre arvamused kuni järgmise kõne kokkukirjutamiseni? Või on need juba eos Ingrid Veidenbergi kombel (vt 10. märtsi Eesti Päevaleht, „Virisemisest“) pahatahtlikuks virisemiseks kuulutatud?

Kas Ilvesel jagub

sõakust võtta teadmiseks Kaldre ja Soonvaldi lugudes

Viimase aja üheks võikamaks kalamuuriks on kujunenud endaga hästi toime tuleva seltskonna avalik ja tauniv retoorika sünnitamisest kui riigilt viinaraha väljapressimise moodusest.

mainitu? Ja ehk julgeks ka soomlaste eeskujul järgides pöörata pea pealt taas jalgele meie maksusüsteemi?

„Lõppude lõpuks suunas seda teede ehitamist nagu ka kõiki

teisi suuri ühiskondlikke investeringuid ajastu tähtsaim ettevõtmine, toimiva ja sotsiaalseid erinevusi vähendava heaoluühiskonna rajamine. Agraariühiskonnas olid sotsiaalselt tingitud tulude ümberjaotamised sündinud peamiselt suurte maareformidega. Industriaalühiskonnas oli selleks tööriistaks astmeline tulumaks, mida tõsteti, kui riik hakkas hoolitsema üldkasulike teenuste eest ja võttis kasutusele sotsiaalabi uusi vorme. Selle suunaline areng oli alanud Ameerikas ja paljudes Lääne-Euroopa maades 1930. aastatel. Ka Soomes tehti esimene samm nüüdisaegse sotsiaalhoolekande poolt 1939. aastal, mil kehtestati rahvapensioni seadus. /.../ Mõte ei olnud siiski uus. Lääne-Euroopa vasakpoolsed olid juba 19. sajandi lõpust alates nõudnud laialdast sotsiaalgarantiid. Nii kaua kui selle all mõisteti sotsialistliku korra kehtestamist, asi ei edenenud. Areng seiskus ennekõike hirmu tõttu Nõukogude Liidu mõju ees.

Pöördpunktiks sai seepärast 1930. aastate majanduskriis, mille ajal ka otsustajad mõist-

sid, et püsiv sotsiaaltugi võiks tegelikult elavdada kapitalismi, leevendades konjunktuuri kõikumist ja lisades vaesematele kihtidele ostujõudu. Selle mõttesuuna juhtivaks

Küproslased,

Vähesed teavad, mis sai Islandist pärast majanduskollapsit 2008. aastal, sest rahvusvaheline meedia keeldub nüüd sellest väikeriigist kõnelemast. Ja on ka põhjust. Nimelt naudib Island kriisi põhjustanud pankurite arreteerimise järel praegu üht kiireimat majanduskasvu maailmas, püüdes tugevatel alustel.

INDREK VEISERIK

„Meie öeldi, et kui me ei nõustu rahvusvahelise üldsuse nõudmistega, saab meist Põhjalla Kuuba. Aga kui oleksime nõustunud, oleks meist saanud Põhjalla Haiti,“ ütles Islandi president Olafur Ragnar Grimsson vahetult pärast krii-

si. Vapper väikeriik ei lõonud verest välja ega allunud selsarnastele hirmutustele, millega praegu Brüssel „tõtleb“ Küprost.

Island maksis kinni oma elanike hüpoteeklaenu ja lubas oma kodanikel maksta välisvaluutatõld tagasi devalveerunud Islandi kroonides. Island ütles selgelt, et kõigepealt tuleb rahva eest hoolitseda ja kui pärast seda midagi üle jääb, võivad pankurid selle endale saada. Rahvusvaheline üldsus andis Islandile mõista, et see riik ei suuda enam endale lubada sellist haridus- ja sotsiaalsüsteemi, mida varem võeti iseenesestmõistetavana. Island andis seepeale teada, et ei suuda enam taluda pangandust, mis vereimeja kombel majandusest mahlad välja tõmbab. Marruaetud kodanikkon-

na toetusel algatas valitsus kriminaaluurimise leidmaks finantskriisi tekitamises süüdi olejad. Interpol andis Kaupthing panga ekspresidendi Sigurdur Einarssoni kohta välja rahvusvahelise arreteerimiskäsu; teised kriisi põhjustamises osalenud põgenesid riigist. Islandlased otsustasid teha ka uue konstitutsiooni, mis vabataks riigi ülemäärast sõltuvusest rahvusvahelisest finantsüsteemist ja virtuaalaraha löa otsas olemisest. Uue põhiseaduse koostajaks valisid Islandi kodanikud 25 inimest 522 täiskasvanu seast, kes ei kuulunud ühtegi parteisse, aga keda soovitas vähemalt kolmkümmend inimest. Dokumenti ei kirjutatud kaputäis pankurite poolt mõjutatud poliitikuid, vaid see koostati interneti vahendusel. Põhiseaduse loomist kajastati internetis reaajajas, nii et kodanikud said saata oma kommentaare ja soovitusi ning samal ajal jälgida loomisprotsessi. Miks ma nii pikalt keskendun Islandile, kui ometi peaks kir-

VAID HAUD: Teenistuskohustuste täitmisel hukkus noor kodukaitsja Elar Moora. Tema isa ja vend jätkasid Kodukaitses võitlust Eesti vabaduse eest. Foto erakogust

Vene sõdurite ja ohvitseride poole ning deklaratsioonide kasutamine oma demokraatlike vabadusi kaitsva tsiviilelanikkonna vastu on lubamatu.

2. veebruari õöl 1920

kell 00.45 kirjutati Tartus alla rahulepingule Eesti Vabariigi ja Vene Sotsialistliku Föderatiivse Nõukogude Vabariigi vahel, millega lõppes 28. novembrist 1918 kuni 3. jaanuarini 1920 kestnud Vabadussõda, kus eestlaste kõrvale võitlesid Eesti vabaduse eest veel soomlased, inglased, prantslased, juudid, rootslased, ameeriklased, taanlased, venelased ja veel

augustis 1991 barrikaadid ning tõkked koristati. Toompea nõlval Toompea tänava ja Falgi tee ristmikule pargiserva jäi graniitrahn, mille alusele raiuti daatum „20. VIII 1991“ ja mida nüüd on hakatud kutsuma 20. augusti kiviks. See kivi jäi rahva vabadusetahte sümboliks, mis meenutab meie valmisolekut vabadust kaitsta ja on mälestuseks nendele, kes represseerisid trotsides ning eluga riskides astusid välja Eesti riikliku iseseisvuse eest. Et Eesti vabadus saabus ohvitseta, oli meie vabadusvõitluse strateegia võit ja suurim ime. Aga võib-olla tuleks sellesse kivisse siiski raiuda ka mõned nimed?

ja Stenbocki puntratants

HELSINGI RAUDTEEJAAM 1939: Just sel aastal tehti Soomes esimene samm nüüdisaegse sotsiaaltoetuste poolt – kehtestati rahvapensioni seadus. Mõte ei olnud uus, juba 19. sajandi lõpus nõudsid Lääne-Euroopa vasakpoolsed laialdasi sotsiaalgarantiisid.

ideoloogiks Põhjamaades oli rootsi majandusteadlane Gunnar Myrdal. Samas suunas arutles soome ühiskonnateadlane Pekka Kuusi, kes oma mõjukas teoses „Kuuekümnendate aastate sotsiaalpoliitika“ (1961) väitis, et tulude ulatuslik ümberjagamine tegelikult suurendab majanduskasvu.

Kuusi väitis poliitilisi ja moraalseid põhjendusi. Kuid nagu muudes Euroopa turumajandusega maades, õhutas Soomes heaolupoliitikat varjatud hirm, et ühiskondlikud vastuolud võivad viia avalike kokkupõrgeteni ja halvemal juhul revolutsioonideni ning

Nõukogudemaalt juhitud kommunismini.“ (Soomes ajalugu, lk 217, Ilmamaa, 2012. Suundumus, põhijooned ja pöördepunktid, autor Henrik Meinander. Algeos: Henrik Meinander „Finlands historia – Linjer, strukturer, vändpunkter“, Söderström & C:o Förlags AB, Helsinki, 2006)

Ei ole mina see

ja vaevalt suudab seda ka Kesknädal teha, et meie „hommikumaa tarkadena“ esinevaid esipoliitikuid, kes tervele maailmale proportsionaalse tulumaksu peatset võidukäiku kuulutavad, nagu ka e-valimi-

si peale suruvad, kassipojana selle raamatu seda lõiku lugema sunniks. Kas aga lugeminegi aitab?

Samaväärseid, lihtsakoelisi ja selgeid, sotsiaalelu valdkonnades vajalikke muudatusi, mille kallal meie praegu ja ka lähemas tulevikus ikka veel pead murrime, on tehtud hõimurahva elujärje parandamiseks järjekindlalt, juba sestpeale, kui sõjast purustatud majandust aastast 1944 alates taastama asuti.

Sotsiaalelu muudatused Soomes:

* Sotsiaalkindlustus ei tähendanud ainult rahvapensioni

sisseseadmist. Pärast 1957. aastat loodi kahe kümnendi jooksul laialdane eelnevast töötasust sõltuv pensionide süsteem, mis haaras ka põllumehi ja väikeettevõtjaid. Kui riigi majandus oli 1980. aastate keskel tugevuse tipus, langetati pensioniiga nii madalale (55–60 aastat), et hiljem on olnud vaja seda tõsta.

* Samal ajal teostati palju olulisi tööturu reforme, nagu 40-tunnine töönädal (1965) ja töötü abiraha tõus. Alates 1985. aastast sõltub see abiraha varasemast töötasust.

* Sotsiaalhoolduse ja tervishoiuteenuste laienemine algas suurte haiglate ehitamisega

üle kogu maa ja alates 1956. aastast allutati need omavalitsustele. Kuid haiglaravi oli ikka veel liiga kallis, ja 1964. aastal kehtestati kõigile palgasajajatele kohustuslik tervishoiukindlustus.

* Süsteem kindlustas kõigile ravivõimaluse ja 1972. aastal täiendati seda rahvatervise seadusega, mis kohustas valdu rajama oma polikliinikuid – see oluliselt parandas ennetavat tervishoidu.

* Lastetoetust oli makstud juba 1948. aastast alates ja 1960. aastate keskel võeti kasutusse ühekuuline tasustatud sünnituspuhkus, mida järgmise kahekümne aasta jooksul pikendati aegamööda kümnele kuule.

* 1973. aastal vastu võetud lasteaiaseadus suurendas mõne aastaga valdade rahastatud lasteaiakohtade arvu ja parandas oluliselt naiste tööhõivet.

* Põhikoolireformiga 1968. aastal loodi ühtluskoolisüsteem – ühtne üheksa-aastane kooliharidus kõigile õpilastele ja põhimõtteliselt ka võrdsed võimalused jätkata gümnaasiumis ning sealtkaudu edasi ülikoolis või muudes kõrgkoolides.

1960.–1980. aastate vahelisel ajal põhikoolis käinute hulgest kasvas gümnaasiumis jätkanute osakaal 20%-lt 50%-le. Ja kui samal ajal läks suur osa Soome erakeskkoolidest valdade kätte, hõlbustas haridusahela ühtlustamine pikaajast planeerimist ja kinnitas usku võrdsesse ühiskonda.

See, mida soomlased kartsid –

hirm revolutsioonide ees, on meil omal nahal läbi elatud.

Tundub, et meil siin, tänases Eestis, ei ole mingit hirmu. Aina korraldame inimkatseid – küll koolireformi koolide sulgemise tagamõttega, haiglate ühendamisest, vanemahüvitise nime all raha kinkimist kõrgepalgalistele emadele lüksliku elu tagamiseks, maal efektiivse majandamise nimel postkontorite ja kaupluste sulgemist jne.

Viimase aja üheks võikamaks kalambuuriks on kujunenud endaga hästi toime tuleva seltskonna avalik ja tauniv retoorika sünnitamisest kui riigilt viinaraha väljapressimise moodusest.

Rahvatarkus ütleb, et tark õpib teiste vigadest, loll aga ei õpi ka omaenese vigadest. No ei ole sedagi selgeks saadud, et koolipoisi kombel vaataks naabri poole, kuidas need samad asjad seal korraldatud on. Järjekordselt käib juttu haldusreformist, riigivalitsemise reformist... Nagu üks igavene Kadrioru ja Stenbocki puntratants.

Ja mis ime, kõik sai seal, Soomes, alguse astmelisest tulumaksust, millest rääkimine ja selle astmete üle arutamine pole ka ajaloolastel häbi asi, nagu siin, Soome lahe lõunakaldal:

„... ajastu tähtsaim ettevõtmine, toimiva ja sotsiaalseid erinevusi vähendava heaoluühiskonna rajamine... astmeline tulumaks, mida tõsteti, kui riik hakkas hoolitsemata üldkasulike teenuste eest ja võttis kasutusele sotsiaalabi uusi vorme.“

Vt samal teemal:
6. märtsi 2013 Kesknädala onlain – Tiit Toomsalu „EW 95 ja paanikas eliit“

eestlased ja islandlased finantsterrori all

jutama Küprosest? Aga seetõttu, et küproslased on käesoleval hetkel samalaadisel ristteel: kas alluda rahvusvahelisele finantsterrorile ja panna kael orjaahelasse või võidelda oma iseseisvuse nimel vapralt lõpuni? Küprose parlamendi otsus mitte toetada Brüsseli nõuet konfiskeerida osa pankades olevast hoiustajate rahast kinnitas, et see väikerahvas ei kavatsenud sarnaselt islandlastega kergesti alla vanduda. Kahjuks annavad viimased uudised teada, et Küprosi siiski nõustus Brüsseli poolt pealesurutud pankade väljaostmise. Uut lepet Küprose parlamendis enam hääletusele ei panda (milline Eurodemokraatia!) ja suuremate rahasummade hoiustajad ikkagi kaotavad olulise osa oma rahast.

Krugman ennustab pangajookse

„Need tegelased, kes soovivad Küprose pankade hoiustajatelt teatud rahaprosendi konfiskeerimist, pole õppinud Machiavellilt seda, et inimesi

PANGARÖÖV KÜPROSE MOODI: Eurodemokraatia viljastavates tingimustes kaotavad Küprose pankades olulise osa oma rahast need hoiustajad, kellel on pangas üle 100 000 euro. Karikatuur pärit portaalist maxkeiser.com

kahjustades ja neile haiget tehes ei tohi kunagi seda teha ühel ajal korraga kõigile,“ märkis üks Saksa korrespondent portaalis *Mish's Global Economic Trend Analysis*. *New York Timesi* kolumnisti, Nobeli majanduspreemia võitnud Paul Krugmani arvates saavad nüüd tõenäoliselt pangajooksud. Praegu on, piltlikult öeldes, olukord, kus eurooplased hoiavad üleval neonkirjas kreeka- ja itaaliakeelset plakatit sõnumiga: *On aeg rünnata teie pangahoiuseid!* –

märkis Krugman. Saxo panga juhi Lars Christenseni sõnul on hoiustajate raha osalise konfiskeerimise nõue varaomanike põhiõiguste rikkumine, mida dikteerivad väikeriigile välisjõud. „Selline tegevus peaks iga hoiustaja Euroopas panema kõhedust tundma. Kui sa teed seda ühe korra, suudad sa seda teha taas. Kui sa suudad konfiskeerida 10 protsenti hoiustajate rahast, suudad sa konfiskeerida ka 25, 50 või isegi 100 protsenti,“ kirjutas Christensen.

Tema sõnul on Küprose juhtumil puhul tegu fundamentaalse suunamuutusega.

„Tegemist on täieliku sotsialismiga, ja ma ei usu siiani, et midagi sellist sai juhtuda,“ kirjutas Christensen.

Taastagem oma kroon!

Rahandusminister Jürgen Ligi jt meie arvamusiidrid valetavad, väites, justkui saaks praegust eurosooni Euroopa maksumaksjate rahadega päästa. Küprost, nii nagu Eestitki, saaks tegelikult päästa üksnes

väljaastumine eurosooni surmaringist.

Miks USA-s, mis samuti maadleb tõsiste majandusprobleemidega, pole olukord nii hull kui eurosoonis? Dollariühikumisõigust omav Föderaalreserv on seotud üksnes ühe valitsusega, ja nende kahe huvid kattuvad omavahel. Föderaalreserv varustab USA valitsust vajamineva rahaga alati, nii et säiliks likviidsus. USA ei saa seetõttu ka pankrotti minna, sest Föderaalreserv trükkib alati juurde niipalju dollareid kui läheb vaja. Isegi käesoleval ajal, mil USA riiklike võlakirju keegi ei soovi osta, trükkib Föderaalreserv kompensatsiooniks veelgi rohkem raha juurde.

Samasugune käitumine Euroopas on aga võimatu, sest kui hispaanlased, kreeklased või iirlased vajavad raha, on ülejäänud eurosooni kuuluvate riikide valitsused konksu otsas, olles sunnitud vajaminevat raha leidma. Eurosooni kuuluvad riigid on hätta sattunud aga just seetõttu, et neil puudub iseseisev keskpang ja õigus

oma valuutat juurde trükkida. Euroliit on seega neilt riikidelt võtnud õiguse rahatrükkimisega end probleemidest välja aidata.

Seetõttu mõjub ääretult koomilisena, et Brüsseli „päästeplaan“ suruti Küprosele peale ähvardusega vastasel korral Küprose euroliidust välja arvata. Selline ähvardus on ikka tõesti hirmutav küll! Paljud riigid ju vaid unistavad praegu euroliidust välja astumisest, millega Brüssel aga ei nõustuks mingil juhul, hoolimata oma retoorikast.

Küproslastele oleks parem öudne lõpp ja uus algus iseseisvariigina, kui lõputa õudus Brüsseli babüloomlikus meelevaldas. Islandi positiivne näide kinnitab, et täpselt risti vastu pidi pankurite soovitudele tegutsedes on rahva tugeval toetusel võimalik pääseda fiskaalõudustest.

Kõik vabadusest ja iseseisvusest lugu pidavad rahvad peaksid kriisi eest vastutavate pankurite kaitsmise ja väljastamise asemel nad arreteerima.

Tallinn 10130 Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

Palju õnne, Margarita Tšernogorova!

Kui 20. märtsil sugulased, sõbrad ja kolleegid tähistasid Hopneri majas Margarita Tšernogorova 80. sünnipäeva (õige päev oli küll 22. märtsil), ütles Riigikogu aseesimees Jüri Ratas, et võiks arvata, tegemist on eksitusega – Margarita kohta ei saa küll ütelda, et tal

juba selline sünnipäevanumber võiks ees olla!

Tõepoolest: reibas, elurõõmus, selge sõna ja vaheda ütlemisega Margarita annab paljudele poole noorematele silmad ette. Tallinna teenetemärgi kavaler, linnavalikogu Keskfraktsiooni aseesimees, õiguskomisjoni esimees, Lastehaigla nõukogu liige – energiat sel daamil jätkub! Ja südidust nii enda kui ka teiste inimeste õiguste eest seismisel.

Tallinna linnavalikogu keskerakondlaste nimel soovin meie staažikaimale ja vanemale liikmele tervist, energiat ja teotatet ka edaspidiseks!

Toivo Tootsen, fraktsioonikaaslane

Õigusabi Eestimaa peredele

Võtke eeskujuna meie presidendipaari! Nemad on (võimalik, et seda ise adumata) loonud õiguskasuse, mille kohaselt iga eesti-maalane kohe, mitte viieteistkümnelt või saja aasta pärast, hakkab elama inimväärset elu.

Riik, mõistagi, läheb seeläbi pankrotti. Aga see on väga-väga hea, et plutokraatlik valitsus (täpsustatult – bluffokraatlik valitsus) esmalt kohalikel valimistel, seejärel Riigikogu valimistel maha hääletatakse.

Konkreetselt: võtke aluseks Ärna 9-tärnise taluhotelli reeglid. Kuulutage oma korterid, elumajad, eluasemeteks kohandatud kuurid, sarad, laudad jmt hotellpansionaatideks. Ettevõtlike inimestena võite (aga ei pea) oma hotellpansionaadid tähistada kutsungiga nagu „Tere tulemast kuuti!“, „Tere tulemast Ärna 2-te“ jne. Teie, erinevalt Eesti riigist omal ajal, ei pea sellise, USA kõrtsisiltidelt pätsatud kutsungi eest mitte midagi maksma.

Järgnevalt: sõlmige oma elukaaslasega – sellega, kes vähem teenib või üldse ei teeni või vähem pensioni saab – majutus- ja kos-tilevõtuleping. Kui leping sõlmitud ja arve esitatud, jääb elukaaslasel üle Sotsiaalministeeriumilt abi nõuda.

Valitsuse taset tundes võime eeldada, et nad ei kavatse maksta, vaid hakkavad Teie üle hoopiski irvitama.

Seejärel pöörduge presidendipaari poole: las nemad annavad nõu, õpetavad Teie kätte need knihvid, kuidas abikaasa teenendamise eest riigilt raha nõuda.

Loodetavasti ütleb sõna sekka ka õiguskantsler...

Viimaks: on olemas ka mitmesugused kohtuinstantsid... Euroopa Inimõiguste Kohtuni välja.

Ükskord me võidame niikuinii!

Ja – mis pole ka väheoluline – oma õiguste eest võitlemise käigus moodustuvad Eestimaal üha uued ja uued pered. Võib-olla õnnestub niiviisi ka peatada bluffotsiidi teostava valitsuse sündetõkestav poliitika!?

Enn Koppel, ajaloolane
pragmaatiline.ee/wordpress

Eelarvamustest vabaks! Et Eesti–Vene suhted korda saaks

Poliitikutel on vabadus juhtida riiki oma arusaamade järgi. Seda nägime eelmise sajandi lõpuküm-nendi vaerarikastel läbirääkimistel Eesti–Vene piirilepingu üle. Piisav sellest, et Eesti poliitikud panid lepingu preambulisse viite Tartu rahule, kui edasine menetlemine vajus visinal kokku. Riigikogu väliskomisjon on nüüd lõpuks jõudnud seisukohale, et tuleb siiski alustada kontakte Venemaaga piirilepingu jõus-tamise küsimustes.

Tartu rahuleping on ajaloodokument

Kahjuks unustatakse ära, et Tartu rahuleping on tänaseks ajaloo-dokument, mis on oma väärtuselt analoog Vestfaali 1648. aasta rahulepingule, millega lõpetati Kolmekümneaastane sõda ja mille alusel pandi Euroopas paika riikide uusi piire. [---] Tartu rahulepingu väärtus seisnes selles, et kaks mittelegitiimset riiki – Eesti Vabariik ja Nõukogu-de Venemaa – tunnustasid selle kaudu teineteist, seega said rahvusvahelise õiguse alusel legitiimseteks. Aja jooksul sai Nõukogude Venemaast üks NSV Liidu osa, nn liiduvabariik ja Eesti Vabariik inkorporeeriti 1940. aastal selle liitriigi koos-

seisu samuti liiduvabariigi staa-tuses. Tänaseks on reaalsus, et neid riike, mis sõlmisid Tartu rahu, enam ei eksisteeri. Mõlemad vabanesid Nõukogude impeeriumist. Täna Venemaa ja Eesti Vabariik ei ole need riigid, mis sõlmisid 1920. aastal Tartu rahu. Rahvusvahelisest õigusest tulenevalt pole nad seetõttu tollaste riikide õigusliku järjepidevuse kandjad. [---]

Kuidas toimida rahvusvahe-listes suhetes nii, et riik oleks iseseisev ja jääks iseseisvaks, ning samas olla oma põhi-mõtetes kindel. Suheldes teis-tega peab olema ka tasakaalukas, seda põhimõttel: mida ma ei soovi, et seda tehtaks minuga, ei tee ma ka teistele. [---]

Kus oleks Eesti–Vene läbirääkimiste algus-punkt?

Vaieldamatu on see, et nende kahe riigi omavahelises suhtes peab kuskil olema alguspunkt, millest alustada läbirääkimisi uute suhete loomiseks.

Kas selleks on 24.02.1918 (Eesti iseseisvuse väljakuulutamine), 02.02.1920 (Tartu rahulepingu sõlmimine), 16.11.1988 (ENSV suveräniteedi väljakuulutamine), 24.12.1989 (NSVL Rahvasaad-

kute Kongressi otsus „MRP õigustühiseks tunnistamine“), 30.03.1990 (Eesti NSV Ülem-nõukogu otsus „Eesti riiklikust staatusest“), 12.01.1991 (Tänane Venemaa [B. Jeltsini juhituna] tunnustas Eesti Vabariiki), 20.08.1991 (Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus „Eesti riik-likust iseseisvusest“), 06.09.1991 (NSVL Riiginõu-kogu otsus „Eesti Vabariigi ise-seisvuse tunnustamise kohta“; selle alusel tagati, et NSVL toetab Eesti astumist ÜRO-sse) või 08.12.1991 (Vene president Boriss Jeltsin, Ukraina president Leonid Kravtšuk ja Valgevene Ülemnõukogu Presiidiumi esi-mees Stanislav Šuškovič teatasid NSV Liidu kui rahvusvahelise õiguse subjekti olemasolu lak-kamisest ning selle kui riigi kohta käivate kõigi seaduste kehtetusest). [---]

Pakkumeged idanaabrile see valik välja!

Las ta valib, milline neist talle sobib. See võiks olla esmane omavaheliste konsultatsioonide küsimus. Igasugune ühepoolne jääkus nende daatumite suhtes ei viiasja edasi. Peab olema tõeliselt mõlemapoolne ühine siiras soov, et just sellest kuupäevast lähtudes

alata. Ilma sellise kokkuleppeta ei saa edasi minna ega alustada tuleviku suhteid *tabula rasa*! It. Mõlemad riigid sündisid NSV Liidu lagunemise tulemusena. Täna Eesti Vabariigi sünnis oli oluline osa Venemaal siis, kui Nõukogude impeerium oli ka Venemaa suhtes oma välises „hüljuses ja jõus“. Seega tulevad maha matta suur-riiklik „kangus“ ja väikeriiklik „jonn“. Mõlema riigi rahvad vajavad rahumeelset koostööd, pingevaba suhtlemist ning usaldust, usaldust ja veelkord usaldust. [---]

Peame jõudma kindlale arusaamisele ja ühisele seisuko-hale ühes põhiküsimuses: **möö-danikus olnud sündmusi ei saa hinnata tänaste reeglite ja arusaamade ning meile teada oleva ajalookäigu alusel.**

Püüdke olla mineviku analüüsimisel vabad eelarva-mustest. Ainult nii saab minna edasi.

Robert Sinimägi, Koruste küla, Rõngu vald, Tartumaa

Pikemalt loe:
www.kesknadal.ee

Aga EEK ikkagi devalveeriti!

Aeg voolab, ent Eesti lihtinimestel ei lähe meeletult valitsuse rahvaenuliku rahan-dusalane silmakirjalikkus. Ammu enne Eesti krooni (EEK) vahetamist eurode vastu töötas valitsus armsale rahvale kindlustunnet: meie oma krooni ei devalveeri!!! Ometi – nagu elu näitab – oli krooni devalveerimine „eurosta-misessesse“ teadlikult sisse projekteeritud. Ja seda hinnatõusu kaudu! Ehkki armsale rah-vale sai lausa pühalikult töötatud: euro hindu ei tõsta!!!

Hinnad muidugi hakkasid kohe euro tulekul tõusma, nii stiihiliselt kui ka plaaniliselt. Eriti toidu- ja tarbekaupadel, kus hinnatõus peaaegu poolteistkordne. Lõõb see eelkõige neid inimesi, kes elavad peost suhu ehk 80-protsendist rahva põhiosa, kel polegi sääs-tusid.

Neid, kes omavad ja kasutavad Eesti riigis rahavoogusid, euro devalveerumine sisetu-rul ei puuduta. Paljudest nemad meie sisetu-ru koperdavad. Nende europakid püsivad kindlalt kui kalju, kui just mõningane osa – nii umbes „igaks juhuks“ – pole vahetatud Šveitsi frankide või Hiina jüaanide vastu.

Ehk ümber öeldes üht antiikset tarkust: mis on ette nähtud härjale, pole määratud Jupiterile...

Hans Palkman Pärnumaalt

Sõnad, sõnad, sõnad... Tühjad sõnad!

Poliitilistena mõeldud ETV jutusaated („Foorum“, „Vabariigi kodanikud“) kuku-vad välja meditsiinihariduslikena. Sestap jäl-givat neid suurima huviga psühhiaatrid, antropoloogid, kirjanikud (ehk inimhingede insenerid) jm inimesehuvilised.

Võimalik, et saatejuhijad ja -küalised, kes üld-juhul näivad arukatena, tajuvad seda isegi. Sest mitte kunagi ei ole neil mõteteski mitte ühelgi probleemil sarvist haarata. Problee-mid või probleemikesed, mida saatejuhit n-õ formaadikohaselt õhku paiskab, põrgatatakse ja mängitatakse tüütuseni kulunud simulatiiv-sete ja ajulävele lausa ohtlike mõttestampide ja retoorika abil vastaselt vastasele. Selles farsis leidub kõike: enesemetlust ja ärapanemist, rumalust ja küünilisust, vastutamatust ja karistamatust... Kõige enam aga populismi ja erakondlikku soviniismi (parteiupitust).

Nagu selgi korral, kui järjest ümaramad (antagu andeks see mitmemõtteline epiteet!) rahvasemikud „Foorumi“ saates arutlesid, kas riigiettevõtete tippjuhtidele tuleks keh-testada palgalagi.

Valitsuspiruka man olijad arvasid, et ei pole tarvis mitte – see asi, nagu kõik muugi, on meil korras nagu Norras... Tõrjutud arvasid, et ikka võiks palgalagi olla küll. Rahvas, kes mänguga kaasa läks ja hääletas, sai järj-kordselt peksa – nii valitsejate tiimilt kui ka

nende kritiseerijalt.

Sest nn palgalagi ei lõpetaju riiklik-avaliku sektori kuritegelikkust vohamist. Ei lõpetaju äärmiselt ebaõiglast maksimaksja raha ümberjaotust palkadeks – näiteks õpetaja saab Eestis 7, 10 või 20 korda vähem tasu-tatud, kui mõni riigiametnik või rahva-asemik.

Kas üldse on keegi tõsiselt mõelnud, kui optimaalne või efektiivne on meie riigi-aparaat? Millist lähtudes on selle struktu-rid loodud? Ammu oleks aeg teha põhja-lik audit ja kavandada ümberkujundused. Aga selleks pole pädevad ega suutlikud ei Riigikontroll ega Konjunktuuriinstituut, ei ükski teine valitsuse käepikendus (nende endi eksistents praegusel kujul võib olla küsitav). Ja valitsus lihtsalt ei soovigi muu-tusi, olles harjunud, et toimub mittemidagi-tegemine.

Kus on ausad rahvasaadikud, kes ütlesid, et neil on häbi õpetajate ja teiste tublide eesti inimeste nigelaga pärast? Ja kes panek-sid lauale riigiparaadi ümbertegemise pro-jekti. Muidugi võib neist inimlikult aru saada: tõerääkimine Toomest muutub jär-jest raskemaks, lausa koperniklikuks enese-ohverduseks.

Ants Metsla, Väandra, Pärnu maakond

Sofi Oksanenist: Kui tõsiasjad sassi läksid

Lugesin läbi Sofi Oksanenil paljukiidetud raamatu „Kui tuvid kadusid“ (kirjastus Varrak, 2012). Et lugemiseks kulunud aega mitte pidada raisatuks, tahaks juhtida lugejate tähelepanu mõnede fakti-vigadele.

Kas ajaloolises romaanis tohib esineda niisuguseid eksemusi, nagu selles raamatus esineb? Arvatavasti niikaua ei tohiks, kui lugejate hulgas leidub veel tollal elanud inimesi. Panen kirja mõned vead, mida pean eksita-vateks.

Lk 11 ...seersant Allik andis taandumiskäsu. (1941. a. juulis tegutsenud metsaven-dadest). Arvatavasti oli tegemist Eesti-aegse allhõviteriga. Seersandi nimetus oli käibel Nõukogude armees.

Lk. 20 ...punavägi taandub. Armeed käsutas mehed põlde tühjendama. Punavägi taandus 1941. a. juulis-augustis. Kuidas ja millises saagist siis mehed põlde tühjendasid???

Lk 24 tädi ajas viina. Tegevus toimub 1941. a. juulis. Kodune viinaajamine algas Eestis mõni aeg hiljem. Vähemalt meil siin Varblas.

Lk 33 ... Sovhoosi juhatajate ametikohad likvideeriti. Traktorit vajaja pidi ennast traktorijaamas registreerima. 1941. a. suvel Eestis sovhooose ega traktorijaamu veel ei olnud. Olid mõningad endised riigimõisad ja ka hobulaenu-tuspunktid. Sovhoosid hakkasid tekkima peale sõja ja nende juhte kutsuti direktoriteks.

Lk 38 ... ja puuküttega

tramm, puugaasi generaator. 1941 augustis? Kas keegi oskab täpsustada, millal algas puu-gaasiga töötavate autode kasu-tamine? Minu arvates sõja lõpu poole ja eriti palju oli neid sõja-järgsetel aastatel.

Lk 43 (1941. a. sügisel Taara küla Armi talus) ... saks-laste suured hobused olid küla loomad kõhnaks sõõnud. Kui veel keegi mäletab, et 1941. a. sügisel olid sakslaste hobused külaloomad nälg ja jätnud, palun mind informeerida!

Lk 44 ... sakslased olid tubaka kasvatamise ära kee-lanud. Enne sõda võis iga talu-pere kasvatada maksuvabalt kuni 100 tubakataime. Kui oli rohkem, siis konstaabel koostas protokollid, ja tubakakasvataja sai trahvitud aktsiisiseaduse rikku-

mise eest. Aastail 1942–1943 võim sõlmis lepinguid tubaka kasvatamiseks ja kokkuost-miseks. Lepingu sõlmijatele müüdi isegi väike kogus ammoonsalpeetrit, mis oli siis väga defitsiitne kaup. Kuulsin vanemate meeste juttu kõrvalt, kui Undel Rubin ütles: „Seda väikest väetisekogust ma tuba-kale ei raiska, vaid selle külvan talinisule.“

Lk 46. (1941. aastal) sovhoosi hobuse küljed olid nälgjast aukus. Sel ajal polnud Eestis veel sovhooose ega kol-hoosse. Arvatavasti oli tegemist oma talu hobusega. Hobused hakkasid nälgima mõned aastad hiljem.

Lk 185 ...Parts tahtis poisile rääkida, kuidas nõu-kogude lendur Aleksander

Fjodorovits Avdejev tulistas Saaremaa kohal alla kuulsa ja nimeka saksa lenduri Walter Nowotny. Walter Nowotny ei olnud siis veel kuulus lendur. Liivi lahe kohal tulistas ta alla kaks esimest punaväe lennukit 19.07.1941. a. (sain sel päeval 10-aastaseks) ja sai ka ise pihta ning pidi oma lennukiga vette maanduma. Lained loksutasid tema siia Varbla randa Kõrksaare laiu-le, kus Schäri pere tema elu-sana veel leidis. Nowotny hilise-mast sõjateest on Pärnu Postimehes (9.08.2011) kirju-tanud Pärnu bibliofiil Olaf Esna.

Lk. 292. (1965. a. Tooru külas) ... „Homme lõugutame linu.“ ütles ema. Kas keegi veel mäletab, et mõni kol-hoosnik kasvatas oma aiamaal 1964. a. lina??? Sel ajal ei sun-

nitud enam ka Läänemaal kol-hoosides lina kasvatama – ei antud linakasvatamise riiklikku plaani.

Sofi Oksanen on avastanud väga tulusa äriplaani – kirjutada teise rahva raskustest lugusid, millest ta on ainult teiste käest kuulnud või kuskilt lugenud. Teise rahva raskustest saab ainult siis objek-tiivselt kirjutada, kui oled koos nendega sel ajal elanud. Loodan seda, et meie kirjastajad tule-vikus hakkavad oma valikuid põhjalikumalt kaaluma. Väga kahju, kui mõni tänane noor loeb raamatut ja hakkab uskuma, et sellised lood toimusidki.

Manivald Müüripeal, pensionär Varblast, Pärnumaa

Mõtisklusi rahvuslikust julgeolekust III osa

Rahvusliku julgeoleku probleemid algavad ja lõpevad küsimusega: kes juhib riiki ja milline staatus on rahval?

FEJA RÄIM
vaatleja

Algus: 13. ja 20. märtsi KN

Juhitavad kodanikud

Kui laps ühiskonnast eraldada, ei kasva temast inimest, vaid tema maailmataju jääb sarnaseks nende loomade omaga, kelle hulgas ta kasvas. See on võrreldav olukorraga, kus rahva maailmanägemust kujundatakse kohustuslike stereotüüpide abil ebaadekvaatses suunas seni, kuni inimesed ei saa enam aru, mis toimub. Selline ühiskond on täielikult ette valmistatud juhtimiseks struktuuritud, kontseptuaalse riigiuülese võimu poolt. Kui tekib rahulolematuid, soovitatatakse neil järgmistel valimistel hääletada mõne teise erakonna poolt. On aga arusaadav, et ka kõik teisedki erakonnad on sellises ühiskonnas riigiuülese kontseptuaalse võimu tööriistad.

Rahvas kooritakse paljaks

Kontseptuaalne võim valdab informatsiooni ja tunneb vahendeid, kuidas muuta massid kuulekaks ja neid riigiuüleselt valitseda. Ühiskond pumbatakse rahast ja vahenditest tühjaks ning rahvas ei tööta enam mitte enda ja oma riigi, vaid kontseptuaalse võõrvõimu heaks. Põhjustusse koosseis ei neeldu mitte ainult rahva maksuraha, vaid ka inimese ise. Olgutarikas või vaene, muudetakse ta sobiva olukorra tekkimisel raha tootvaks vahendiks. Kuidas on see võimalik?

Omanikust tootmisvahendiks

On valdkondi, kus inimene kas riigi sunnil või muul viisil sõltub varjatud struktuuride mustast ärist, kuid tarbijaks teda seal nimetada ei saa, sest mingit hüve ta seal ei tarbi. Kõige arusaadavamaks näiteks Eesti oludes on inimene, kes on pankadele, meelemürgiärile või peavoolumeediale raha tootmise vahend. Näiteid on teistestki valdkondadest, kus inimest ei saa tarbijaks lugeda. Kellelegi ei tule vist pähe väita, et rott tarbib arseeni. Sattunud kord lõksu, ei pääse inimene enam sealt välja ja selleks, et ta selles äris raha edasi toodaks, on vaja teda vaid jätkuvalt varustada meelemürkidega.

Tootmisvahend palka ei küsi

Areneva tsivilisatsiooni eesmärk on inimese heaolu. Degenereruva tsivilisatsiooni eesmärk tänapäeva maailmas on teha inimesest manipuleeritav tootmisvahend. Vabast inimesest, kes ise oma elu seab, erineb tootmisvahendiks muutunud inimene selle poolest, et ta ei küsi palka ja toodab võõrale ärile raha ennast hävitades.

Informatsioon, mis tapab

Kuidas selline olukord saavutatakse? Inimese aju on kergesti zombeeritav vastava informatsiooni, väärkasvatuse, libahariduse ja meedia poolt. Sellise inimeseni on peagi võimatu viia arusaama sellest, mida ta endaga teeb.

Raha, mida pank välja laenab, on tootmisvahendiks muudetud hoiustajate omand.

Me kõik oleme riigi sunnil pankade kliendid ja anname oma tööga teenitud raha pankadele kasutamiseks, makstes pangale kõigi oma rahaga toimuvate operatsioonide eest, isegi selle eest, et pank raha vastu võtaks. Raha, mida pank välja laenab, on tootmisvahendiks muudetud hoiustajate omand.

Kui inimesel ei jätku töötasust elementaarseks toimetulekuks, on ta alatihiti sunnitud ellujäämiseks võtma 20% intressiga laenu pangast, muutudes nii veel teisekski tõhusaks tootmisvahendiks pangale.

Ka alkoholismini ja tubakani jõutakse ühiskonna tavade ja stereotüüpide kaudu. On ju kasutu rääkida alkohoolikule tema eluviisi fataalsest olemusest, paljas meeldetuletuski sellest paneb ta kohe pudelit haarama. Kas on suitsetamist vähendanud sigaretipaki hoiatus, et suitsetamine on kahjulik? Või on narkomaania kasvu pidurdanud senine narko-preventsiooni meetodika?

Ei, mitte vähimalgi määral. Meelemürkide küüsi sattunu allub meelekindla tootmisvahendina meelemürgiärile. Kas paneb inimest mõtlema see, et temast on tehtud tulus tootmisvahend?

Ei oska muud tahta

Inimeseks kasvamine eeldab vastava keskkonna olemasolu. Kui haridussüsteem ja kasvatus, mis peab lapsele tema kujunemisea teatud etappidel hädavajalikke ja arenemiseks kasulikke teadmisi andma, hakkab selle asemel sisendama lapsele elajalikkust ja andma talle kasutat, tema aju blokeerivat informatsiooni, siis

laostub tema eneseteadvus ja temast saab manipuleeritav olend. Kui laps pole paremat näinudki, ei oska ta ka hiljem paremat tahta ja on olukorraga isegi rahul. Kahjuks on meie haridussüsteemil ja kasvatusel liigagi palju murettekitavaid tunnuseid. Paljud lapsed teevad juba lasteaias tutvust meelemürkidega; kool annab omakorda lõuke ignorantsuse, vaimse kultuurituse ja moraalse laostumise suunas.

Muusika, mis sandistab

Meie lasteüritusedki toimuvad enamasti hüsteerilises õhkkonnas, valju madalsagedusliku muusika taustal, mis teadaolevalt edukalt blokeerib inimese vastuvõtuvõime. Selline muusika koormab puhkuse asemel lapse organismi kohutava koguse lõhkenud ajurakkudega, mida immuunsussüsteem peab hakkama organismist välja viima. Laps muutub apaatseks ja närviliseks, kaotab huvi kooli ja arendava tegevuse vastu. Kodus istub ta arvuti taga ja hakkab koos omasugustega nautima vägivaldseid mängu või kiusama oma kaaslaste virtuaalses keskkonnas, mida kontseptuaalse võimu kandjad eksitavalt sotsiaalseks võrgustikuks tavatsevad nimetada. Selline laps on juba valmis tasuta tootmisvahendit jätakuvalt zombeerivale ärile, tema vanemad aga maksavad lapse ärakasutamise eest veel kõvasti peale. Allakäigutrepp on paraku ühesuunaline.

Meedia terrorismi õhutajana

Kontseptuaalne võim õhutab oma libameediaga sotsiaalsete pingete üleskruvimist ekstreemsete vähemuste poolt, terrorismi, finantseerib sellist meediat, mis teemast pidevalt üleval hoiaks. Suur osa tele-seriaalitoodangust, mida meile sisse ostetakse, on toodetud narkoärist tulnud rahaga. On ju ammu teada, et mitte televisioon ei kajasta elu, vaid reaalne elu hakkab peegeldama televisioonis ja meedias pidevalt ülal hoitavat destruktivsust. Inimene aga maksab sellise mittevajaliku informatsiooni eest, olles jällegi selles mustas äris tulusaks tootmisvahendiks.

Stabiilne kriis

Kui ei tehta enam vahet, mis on hea ja mis on halb, siis on hulumaja valmis ehitatud. Stereotüüpne mõtlemine on oma töö teinud. Sellises ühiskonnas, kus rahvas on ignorantne ja ka valitsejad ei saa aru või ei taha tunnistada, et riiki ei juhi mitte nemad, vaid riigiuülene kontseptuaalne võim, ei saa olukord paremuse suunas muutuda. Nukuvalitsus võib oma elu sellises ühiskonnas muidugi pikalt nautida, sest arukat kodanikkonda, kes nad paika paneks, enam ei eksisteeri.

Jürgneb

TALLINNA TV 1. – 7. aprill

ESMASPÄEV, 01.04

06:00	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
06:15	Aleksei Turovski lood*
06:45	Kraamikaamera 3/10*
07:15	Ameerika eestlased, vol 2*
07:45	Pärast tunde*
08:15	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:30	Itaalia miniseriaal. Cesare Mori 2/2*
10:10	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:25	Kultuurimeeter. Teatrist*
10:55	Aleksei Turovski lood*
11:25	Kraamikaamera 3/10*
11:55	Ameerika eestlased, vol 2*
12:25	Pärast tunde*
12:55	Peterburi - Tallinn*
13:30	EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2013. 3. osa*
14:00	Pühapäevatee*
15:00	Suured helid*
16:30	Ivo Linnaga Biitlistest*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Kaming suun - TTVs tulekul...
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Terve tervis
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Krimiseriaal. Noor Montalbano 5/6
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Krimiseriaal. Noor Montalbano jätkub
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Krimiseriaal. Noor Montalbano jätkub
22:35	Kus on Bob Dylan?
00:55	TÄNA. Uudised*
01:25	Kaming suun - TTVs tulekul...*
01:50	Terve tervis*
02:20	Draamaseriaal. Armuleek 56/305*
03:05	TÄNA. Uudised*
03:35	Info TV

TEISPÄEV, 02.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	Kaming suun - TTVs tulekul...*
06:55	Terve tervis*
07:25	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:10	TÄNA. Uudised*
08:40	Draamaseriaal. Armuleek*
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Krimiseriaal. Noor Montalbano 5/6*
11:35	Kaming suun - TTVs tulekul...*
12:00	TeleTallinn. Linnapea tund*
12:55	Terve tervis*
13:25	Kus on Bob Dylan*
15:50	Pärast tunde*
16:20	Kaming suun - TTVs tulekul...*
16:45	Terve tervis*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Teeme ise*
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 58/145
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Linnaosa lood
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Draamaseriaal. Peaminister
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Draamaseriaal. Peaminister jätkub
21:30	Vaba mõtte klubi
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Vaba mõtte klubi jätkub
22:35	Pariis (Prantsusmaa, 2008)
00:40	TÄNA. Uudised*
01:10	Teeme ise*
01:35	Linnaosa lood*
02:05	Draamaseriaal. Armuleek*
02:50	TÄNA. Uudised*
03:20	Vaba mõtte klubi*
04:20	Info TV

KOLMAPÄEV, 03.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	Teeme ise*
06:55	Linnaosa lood*
07:25	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:10	TÄNA. Uudised*
08:40	Draamaseriaal. Armuleek*
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Draamaseriaal. Peaminister*

10:45	Vaba mõtte klubi*
11:45	Nõukogude Eesti 1961*
12:00	OTSE: LV Pressikonverents
12:30	Teeme ise*
12:55	Pariis*
15:00	Luubi all*
15:25	Draamaseriaal. Peaminister
16:15	Vaba mõtte klubi*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	LV Pressikonverents*
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Meedia keskpunkt
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	BBC draamaseriaal. Pärast surma 13/14
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	BBC draamaseriaal. Pärast surma jätkub
21:25	OTSE: Tallinn 24
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	OTSE: Tallinn 24 jätkub
22:20	Linn ja muusika
22:50	Meedia keskpunkt*
23:20	Pettus (USA, 2006)
00:55	TÄNA. Uudised*
01:25	Draamaseriaal. Armuleek*
02:10	Tallinn 24*
03:00	TÄNA. Uudised*
03:30	Linn ja muusika*
04:00	Info TV

NELJAPÄEV, 04.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	LV Pressikonverents*
06:55	Meedia keskpunkt*
07:25	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
08:10	TÄNA. Uudised*
08:40	Draamaseriaal. Armuleek*
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Tallinn 24*
10:45	BBC draamaseriaal. Pärast surma 13/14*
11:35	Linn ja muusika*
12:05	Koolitants 9/18*
12:55	LV Pressikonverents*
13:20	Meedia keskpunkt*
13:50	Pettus (USA, 2006)*
15:25	Linn ja muusika*
15:55	Meedia keskpunkt*
16:25	Tallinn 24*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Päevakava
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Tallinlase tarbeks
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Dokumentaalfilm. Veelinurahvas
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Dokumentaalfilm. Veelinurahvas jätkub
21:30	Politiika õhtukool. Eesti demokraatia allakäik
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Valter Ojakäär 90
23:05	Vaba mõtte klubi*
23:05	TÄNA. Uudised*
00:35	Päevakava*
01:00	Tallinlase tarbeks*
01:25	Draamaseriaal. Armuleek*
02:10	TÄNA. Uudised*
02:40	Politiika õhtukool. Eesti demokraatia allakäik*
03:10	Valter Ojakäär 90*
04:10	Info TV

REEDE, 05.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	Päevakava*
06:55	Tallinlase tarbeks*
07:20	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
08:05	TÄNA. Uudised*
08:35	Draamaseriaal. Armuleek*
09:20	TÄNA. Uudised*
09:50	Dokumentaalfilm. Veelinurahvas*
10:45	Politiika õhtukool. Eesti demokraatia allakäik*
11:15	Päevakava*
11:40	Tallinlase tarbeks*
12:05	Vaba mõtte klubi*
13:05	Roheline Tallinn*
13:35	Peterburi - Tallinn*
14:05	Koolitants 9/18*
14:55	Politiika õhtukool. Eesti demokraatia allakäik*
15:25	Dokumentaalfilm. Veelinurahvas*
16:25	Päevakava*
16:50	Tallinlase tarbeks*

17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Oma Valitsus
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Mina, tallinlane
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Kultuurimeeter
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Vintskapist soklini
21:35	Eesti filmiklassika. Indrek
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Eesti filmiklassika. Indrek jätkub
23:05	Tallinn 24*
23:55	TÄNA. Uudised*
00:25	Oma Valitsus*
00:50	Mina, tallinlane*
01:20	Draamaseriaal. Armuleek*
02:05	TÄNA. Uudised*
02:35	Kultuurimeeter*
03:05	Vintskapist soklini*
03:35	Info TV

LAUPÄEV, 06.04

08:00	TÄNA. Uudised*
08:30	TeTeVeke. Minu lemmikloom 1/10
08:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Draamaseriaal. Armuleek*
10:40	TÄNA. Uudised*
11:10	Kultuurimeeter*
11:40	Linnaosa lood*
12:10	Terve tervis*
12:40	Linn ja muusika*
13:10	Eesti filmiklassika. Indrek*
14:35	Meistrite linn. Relvameistri*
15:05	Päevakava*
15:30	Valter Ojakäär 90*
16:30	Vintskapist soklini*
17:00	Kultuurimeeter*
17:30	Linnaosa lood*
18:00	Kraamikaamera 4/10*
18:30	Aleksei Turovski lood*
19:00	BBC loodussari. Meie erilised loomad
19:30	Keskonnanaädal
20:00	TÄNA. Uudised
20:15	Erisaade. Rahvakogu
20:45	Nõukogude Eesti 1961*
21:00	Dokumentaalfilm. Üksinda ja koos*
22:00	Kas tohib?
22:30	Pillimeeste klubi
23:30	EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2013. 1. osa*
23:55	EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2013. 2. osa*
00:20	TÄNA. Uudised*
00:35	Kraamikaamera 4/10*
01:05	Aleksei Turovski lood*
01:35	Keskonnanaädal*
02:05	TÄNA. Uudised*
02:20	Kas tohib?*
02:50	Pillimeeste klubi*
03:50	Info TV

PÜHAPÄEV, 07.04

08:00	TÄNA. Uudised*
08:15	TeTeVeke. Minu lemmikloom 2/10
08:25	Aleksei Turovski lood*
08:55	TÄNA. Uudised*
09:10	BBC loodussari. Meie erilised loomad*
09:40	Keskonnanaädal*
10:10	Kas tohib?*
10:40	Tallinlase tarbeks*
11:05	Vintskapist soklini*
11:35	Linnaliiklus
12:00	Arktikalugu (USA, 2007)
13:25	Pillimeeste klubi*
14:30	EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2013. 4. osa
15:00	Pühapäevatee
16:00	Koolitants 10/18
16:50	Draamaseriaal. Peaminister
17:40	Dokumentaalfilm. Linnutee tuuled*
18:30	Linn ja muusika*
19:00	Arhiivivaramu. Toomas Vint
19:30	Ameerika eestlased, vol 2*
20:00	TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:15	Arktikalugu (USA, 2007)*
21:40	Suured helid*
22:35	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
22:50	Ameerika eestlased, vol 2*
23:20	Arhiivivaramu. Toomas Vint*
23:50	Pühapäevatee*
00:50	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
01:05	Linnaliiklus*
01:30	Suured helid*
02:25	Vintskapist soklini*
02:55	Info TV

Nädala juubilar SERGEI RAHMANINOV 140

Maailma muusikakultuuri absoluutsete tippude hulka kuuluv Sergei Rahmaninov sündis Venemaal Semjonovo külas 1. aprillil 1873. aastal. Ta lapsepõlv polnud pilvitu. Isa armastas koduväliseid lõbusid, raskelt haige ema külmapoolne iseloom pigem takistas kui soodustas sooje suhteid oma üliandeka pojaga. Muusikatalendi päris Sergei Rahmaninov geenitasandil tõenäoliselt oma isapoolset vanaisalt, kes oli pianist ja helilooja. Sergei hakkas klaverit harjutama juba neljasel. Areng oli ülikiire, mis võimaldas poisil 9-aastaselt Peterburi konservatooriumis õppida. Kolm aastat hiljem õppis ta Moskva konservatooriumis, mille lõpetas suure kuldmedaliga nii lootusiandva helilooja kui ka väljapaistva pianistina. Lõpueksamil esitas ta säravalt Beethoveni klaverisonaati *op. 53* ja ühe osa Chopini klaverisonaadist. Rahmaninovi diplomitööks oli ühevaatuseline ooper „Aleko“, mis põhineb Puškini tuntud poeemil „Mustlased“. Ooperit hindas teiste seas kõrgelt Pjotr Tšaikovski, kelle soovitusel kanti teos peagi ette Moskva Suures Teatris. Samal ajal valmisid ka Rahmaninovi üks tuntumaid klaveriteoseid – Prelüüd *cis-moll* ning Esimene klaverikontsert.

Tõsine ja ootamatu tagasilööki tabas noort autorit ta Esimese sümfoonia esiettekandel. Osaliselt võis ebaedu põhjustada dirigent Aleksandr Glazunovi pealiskaudne töö. Paljud ei suutnud kohaneda noorukese helilooja uut moodi muusikaga, kuigi ta pidas oma loomingu esmatähtsaks meloodilisust. Autor elas läbikukkumist erakordselt raskelt üle – tükk aega ei kirjutanud ta midagi. Õnneks kutsuti Rahmaninov dirigendiks Sergei Mamontovi erateatrisse – see tähistas uut arengut geeniuse loometeel. Mamontovi teatri tähtede hulka kuulunud Fjodor Šaljapinist sai Rahmaninovi eluaegne sõber ja mõttekaaslane. Depressioonist aitas üle saada ka tollase Venemaa tuntud arst ja hüpnootisöör Nikolai Dahl, kellele helilooja pühendas oma Teise klaverikontserti. Rahmaninov kirjutas küll harva otseselt programmilist muusikat, kuid tema oopustel on sageli konkreetsetest teostest pärit algtoke põhjused. Nii on heliloojat inspireerinud paljud proosa-, veel rohkem aga luuleteosed, sageli ka maalid või looduspildid. Meenutuseks olgu kasvõi tema „Etüüd-pildid“ *op. 33* ja *39*. Rahmaninovi loomingu kuuleb sageli kirikukellade kõla ja vana-vene kirikumuusikast lähtuvaid nostalgilisi intonatsioone, mida ta

noorena ise kuulis ja koges Novgorodis, Kiiemis ja Moskvast. Kuulakem kasvõi Rahmaninovi koorisümfoonia „Kellad“. Välismaal sai Sergei Rahmaninov tuntuks esmajoones pianisti ja dirigendina, kuigi esimese kutse aluseks

Londonisse olid ikkagi Rahmaninovi teosed. 1902. aasta kevadel naitus Rahmaninov täditütrel Nataljaga, kes oli tõeliseks toeks argieluasjades saamatule mehele ja peagi ka kahe tütre isale. Kaks aastat hiljem kutsuti

Rahmaninov Moskva Suurde Teatrisse dirigendiks. Ta tõi menukalt lavale Dargomõžski, Borodini, Glinka ja Tšaikovski tuntumad ooperid, kuid dirigeeris ka enda kirjutatud uudisteoseid „Ihnus rüütel“ ja „Francesca da Rimini“. Loomingurahu otsingud viisid helilooja koos perega 1905. aastal mõneks ajaks Dresdenisse. Seal valmisid nii Teine sümfoonia kui ka Arnold Böcklini maalist inspireeritud sümfooniline poeem „Surnute saar“. Tagasi Venemaale naasnuna sukeldus ta muusikaelu organisatsioonilistesse tasandisse. Temast sai Vene Muusikaühingu ja Vene Muusikakirjastuse tähtis tegelane. Muusikuna töötas ta Moskva Filharmoonia Ühingu dirigendina. Põhjus oli lihtne – Venemaal oli pelgalt heliloojana materiaalselt raske hakkama saada. Ometi Rahmaninov kirjutas palju, valmisid mitmed tähtteosed, millest Kolmas klaverikontsert oli pühendatud tollase muusikamaailma tipp-pianistile Josef Hofmannile, kelle hinnangul oli Rahmaninovi kätes teras, südames aga kuld. Paljudele intellektuaalidele traagiliselt 1917. aastal otsustas Sergei Rahmaninov koos perega Rootsi kaudu Venemaalt lahkuda. Ettekäändeks sai esinemiskutse ning mõne kuu elasid Rahmaninovid Kopen-

haagenis. Helilooja kutsuti USA-sse ning sinna pere 1918. aastast asuski. USA kodakondsust Rahmaninov siis ei võtnud, kuid muutis oma meelt pisut enne surma. Ta igatses kodumaad, tema kodus olid teenijad alati vene lased, samuti perearst ja loomulikult lähimad sõbrad. Eksiilis kirjutas Rahmaninov vähe muusikat, küll aga andis erakordselt tihti kontserte ning õnneks ka plaadistas palju. Rahutu elu halvendas ahel-suitsetanud ja kohviga liialdanud mehe tervist. 1940. aastal valmis tal viimane teos – „Sümfoonilised tantsud“. Kolm aastat hiljem, veebruaris andis Rahmaninov viimse kontserdi. Ta suri vähki veidi enne oma 70. sünnipäeva. Suur looja on maetud oma naise Natalja kõrvale Kensico kalmistul New Yorgi lähedal.

Maailma muusikalukku kindlalt läinud ja kolmel erineval alal tegutsenud Sergei Rahmaninov tunnistas küpses eas ise, et pole iial suutnud otsustada, milline oli ta tõeline kutsumus – helilooja, pianist või dirigent. Õnneks teadis ta, et kuulajatel pole kunagi sellist probleemi tekkinud. Nemat tunnustasid Rahmaninovi kõrgelt kõigis ta loomeavaldusis, milleks ta oli sündinud.

Enn Eesmaa

Üritused Tartus

Teisipäeval, 2. aprillil kella 10-12 nõustab tartlasi Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) jurist **Asta Liivak**.

Kolmapäeval, 3. aprillil kell 14 arutleme eakate probleeme Tartus linnavalitsuse töötaja **Indrek Sooniste** ja **Vladimir Šokmaniga** haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12).

1. ja 2. aprillil möödub 25 aastat loominguiliste liitude pleenumist

Eesti saatuseaasta 1988 üheks ühiskonda raputanud sündmuseks oli loominguiliste liitude pleenum.

Paljud toonase kultuurieliidi esindajad jätsid oma ausate sõnavõttudega Toompea lossis sügava jälje meie vabaduse ajalukku. Enamik neist on jäänud aadetele truuks. Mõndagi nendest suurtest inimestest pole täna enam meie hulgas.

Kõige hämmastavam on aga, et lugedes ja meenutades neid rahvusliku südametunnistuse tormilaineid, tuleb pähe väga imelik mõte – see on ju kõik seesama! Seesama, mida vajame täna jälle. Kes siis nüüd...?

Järgmine Kesknädal meenutab.

“Meedia keskpunkt”

27. märtsil **19.30** ja **22.50** Tallinna Televisioonis

* Keskerakond on Tallinnas võimsalt populaarseim erakond. SDE on riigis kõige toetatud, kuid Kesk ja Reform on tihedalt kannul.

* Peavoolumeedia allakäik: Jüri Ratase valimist Riigikogu aseesimeheks ei suutnud ette näha ükski väljaanne.

* Liiga madalad palgad demoraliseerivad terve ühiskonna, liiga kõrged palgad süvendavad sotsiaalset kriisi. Kuupalgad kõiguvad 320 ja 35000 euro vahel. Palkadest kirjutasid Postimees ja ajakiri Forbes.

Saates: **Urmi Reinde, Mart Ummelas ja Heimar Lenk**

ÜLESKUTSE

Rahvarinde Muuseumi eksponaatide kogumiseks

Rahvarinde asutamisest saab tänavu 25 aastat. Selle puhul oktoobrikuus avatav Rahvarinde Muuseum ootab mineviku jäädvustamiseks ajaloolisi esemeid.

Nii mõnigi kord võib kummatis vedelev plakat või kuuri unustatud tolmune vatijope olla seotud Rahvarinde oluliste sündmustega. Ära unustatud vana on tegelikkuses ajalooline väärtus.

Nüüd on võimalus igal ühel kaasa aidata huvitava ekspositsiooni loomisele. OODATUD ON PLAKATID, RIIDED, LIPUD, TEHNIKASEADMED, TÕÖRIISTAD, MEENED, HARULDASED RAAMATUD JNE. Täiendav info telefonil 645 7219/50 70 349 Helen Lausma-Saar või e-posti aadressil Helen.Lausma-Saar@tallinnlv.ee

